

Uddrag af Kapitel 12 i 2. del om prøveløsladelse i betænkning 1099 om strafferammer og prøveløsladelse afgivet af Straffelovrådet i 1987

Prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 2

12.4. Praksis med hensyn til prøveløsladelse efter undtagelsesbestemmelsen.

12.4.1. Om prøveløsladelse mellem halvdelen og to trediedele af straffetiden giver § 38, stk. 2, ikke anden vejledning, end at "særlige omstændigheder" i det enkelte tilfælde skal tale for sådan løsladelse. Om bestemmelsens anvendelse i praksis har direktoratet for kriminalforsorgen meddelt straffelovrådet en række oplysninger. I det følgende gengives først direktoratets almindelige retningslinier.

"Efter justitsministeriets praksis vil løsladelse på prøve i henhold til § 38, stk. 2, kunne ske, når fremrykning af løsladelsestidspunktet tilsiges af

1) klare konkrete behandlingshensyn. Der sigtes særligt til tilfælde, hvor der - en kortere tid (normalt indtil ca. 1 måned) før prøveløsladelse efter § 38, stk. 1, kan ske - foreligger gode arbejds-, uddannelses- og bopælsmuligheder, som ellers ville forspildes,

2) vigtige humanitetshensyn svarende til sædvanlige benådningsgrunde, uden at der dog til prøveløsladelse kræves, at disse hensyn fremtræder med samme styrke som ved benådning for hele den idømte straf. Der sigtes eksempelvis til indsattes helbredsforhold, at hans ægteskab eller hjem ellers ville lide sammenbrud, alvorlig sygdom hos hans ægtefælle eller børn,

3) en individuel helhedsvurdering, hvori indgår momenter af følgende karakter:
a. at der foreligger hensyn som nævnt under punkt 1) og 2), uden at disse isoleret vil kunne begrunde fremrykning af prøveløsladelsen,
b. at indsatte på gerningstiden var under 21 år eller over 55-60 år,
c. at den indsatte ikke tidligere har udstået fængselsstraf eller fået tiltalefrafald eller betinget dom. En indsat anses som førstegangsstraffet, hvis der er forløbet 5 år, efter at den sidste straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet, under

hensyn til, at straffedomme efter denne frist mister deres gentagelsesvirkning, jfr. straffelovens § 81, stk. 3,
 d. at straffetiden er forholdsvis langvarig (3 år eller derover),
 e. at indsatte under straffesagen har haft særlig langvarigt ophold i varetægtsfængsel,
 f. at fortsat strafudståelse formodes at ville være skadelig ud fra et specialpræventivt synspunkt.

Ved den samlede vurdering af, om fremrykning af løsladelse bør ske, vil der i almindelighed ikke blive lagt vægt på arten eller omfanget af den pådømte kriminalitet. Det vil dog kunne tale imod løsladelse på prøve i henhold til § 38, stk. 2, at den indsatte er dømt for farlig kriminalitet, f.eks. overtrædelse af straffelovens § 191 eller grovere røveri.

Det er i alle tilfælde en forudsætning for løsladelse efter § 38, stk. 2, at risikoen for tilbagefald til kriminalitet efter en bedømmelse, der er strengest, for så vidt angår de under punkt 3 nævnte sager, kun skønnes at være ringe!"

Afgørelser efter stk. 2 træffes som hovedregel af justitsministeriet. Institutionernes ledere har dog kompetence til at bestemme, om udenlandske indsatte, der skal udvises, og som i øvrigt vil kunne løslades på prøve i henhold til straffelovens § 38, stk. 1, skal løslades, når 7/12 - dog mindst 2 måneder - af straffetiden er udstået. Endvidere kan institutionernes ledere bestemme, om indsatte, der udstår straf af fængsel for totalnægtelse af værnepligtstjeneste m.v., skal løslades på prøve, når halvdelen - dog mindst 2 måneder - af straffetiden er udstået.

12.4.2. I årene 1983-85 har direktoratet gennemført flere undersøgelser, der belyser anvendelsen af § 38, stk. 2, i perioden 1977-84. Det statistiske materiale for 1978 har dog vist sig at være mangelfuldt og er derfor udeladt af tabel 26 og 27, som skal kommenteres nærmere i det følgende.

Tabel 26. Antal løsladelser efter § 38, stk. 2, sammenholdt med samtlige tilfælde, hvor prøveløsladelse var mulig.

	1977	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Samtlige tilfælde af mulig prøveløsladelse	2286	2039	2185	2323	2827	2881	2923
§ 38, stk. 2-løsladelse	109	160	183	205	237	236	256
I procent	4,8	7,8	7,3	8,8	8,4	8,2	8,8

Antallet af samtlige tilfælde, hvor prøveløsladelse var mulig, er fremkommet ved en sammenlægning af antallet af prøveløsladelser og antallet af afslag på prøveløsladelse i henhold til § 38, stk. 1. Ved denne metode kan enkelte blive talt to gange, hvis

de på to tredjedels tidspunktet får afslag på løsladelse i henhold til § 38, stk. 1, for så senere at blive løsladt på prøve, eller hvis de løslades efter genindsættelse.

I forhold til samtlige tilfælde, hvor der tidsmæssigt har været mulighed for prøveløsladelse, har andelen af § 38, stk. 2-løsladelser ligget på nogenlunde samme niveau, siden muligheden for fremrykket løsladelse af udlændinge, der skal udvises, blev indført i 1978.

Lovændringen af 1982, ved hvilken mindstegrænsen for prøveløsladelse blev nedsat fra 4 til 2 måneder, ses ikke at have medført en større andel af § 38, stk. 2-løsladelser taget under eet, men kan dog have haft betydning i særlige grupper.

Tabel 27. Antal løsladelser efter § 38, stk. 2, fordelt efter løsladelsesgrunde.

	1977	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Udlændinge, der skal udvises		63 38,8%	90 49,2%	103 50,2%	115 48,5%	114 48,3%	106 41,4%
Langtidsindsatte	26 25,5%	18 11,3%	11 6,0%	19 9,3%	20 8,4%	21 8,9%	30 11,7%
Totalnægttere	25 24,5%	26 16,3%	31 16,9%	26 12,7%	21 8,9%	26 11,0%	13 5,1%
Tekniske løsladelser	11 3,9%	1 0,6%	2 1,1%	6 2,9%	6 2,5%	3 1,3%	10 3,9%
Helbredsmæssige grunde	7 6,4%	6 3,8%	11 6,0%	6 2,9%	11 4,6%		10 3,9%
Sociale grunde	6 5,5%	10 6,3%	6 3,3%	8 3,9%	17 7,2%	(72)* (30,5%)	23 9,0%
Resocialiseringsgrunde	8 7,3%	8 5,0%	7 3,8%	6 2,9%	10 4,2%		28 10,9%
Andre	26 23,9%	29 18,1%	25 13,7%	31 15,1%	37 15,6%		36 14,1%
I alt	109 100%	160 100%	183 100%	205 100%	237 100%	236 100%	256 100%

*) På grund af fejl i statistikken for 1983 kan der ikke sondres mellem de fire sidstnævnte grupper.

Det fremgår af tabel 27, at langt den største enkeltgruppe er udlændinge, der skal udvises, omkring halvdelen af alle tilfælde efter § 38, stk. 2, i 1980-83, lidt mindre i 1984. Det er som tidligere nævnt fast praksis, at udlændinge, der skal udvises, løslades efter udståelse af 7/12 af straffetiden.

Gruppen af indsatte, der løslades under hensyn til helbreds- eller familiemæssige forhold eller sociale forhold, udgør en stigende andel af tilfældene.

Der er endelig en gruppe, hvor de nævnte forhold optræder i kombinationer, eller hvor helt andre forhold har gjort sig gældende.

Om tidspunktet for løsladelse efter § 38, stk. 2, er der foretaget en særskilt opgørelse for 1983 og 1984 vedrørende grupperne "Andre" og "Langtidsindsatte". Som det vil fremgå af den følgende oversigt, spiller den rene halvtidsløsladelse ikke den største rolle. Hyppigere forekommer en fremrykning til et tidspunkt, der ligger mellem halv tid og to trediedele, her inddelt i to grupper:

	1983		1984	
	Antal	%	Antal	%
Ren halv tid	18	21,4	25	22,1
Mellem 1/2 tid og en måned før 2/3 tid	42	50,0	55	48,7
Kort fremrykning i forhold til 2/3 tid	19	22,6	33	29,2
Uoplyst	5	6,0	0	0,0
I alt	84	100,0%	113	100,0%